

JAAR- VERSLAG 2007

Voor u ligt het IOM jaarbericht 2007 met: een overzicht van de projecten, ervaringen van de migranten, de financiële afrekening en een blik in de toekomst.

Het jaarbericht 2007 biedt u naast de interne ontwikkelingen van de organisatie (jaarverslag 2007) een essay over terugkeer en herintegratie in het land van herkomst: 'Spijtoptanten en de uitdaging van de Terugkeer'. Peter van Krieken beschrijft de veelzijdigheid van terugkeer en ziet dit als uitdaging voor zowel de migrant als de betrokken partijen.

Het jaarverslag en het essay worden gebundeld met een stofomslag waarin de jaarcijfers staan van IOM bemiddelde migranten bij terugkeer, hervestiging, gezinshereniging en uitgenodigde vluchtelingen.

IOM wenst u veel leesplezier toe!

De redactie

Jaarverslag 2007

Hoofdstuk 1:

IOM in 2007 – projecten en interviews

Hoofdstuk 2:

IOM in 2008 – strategie en beleid

Interne reorganisatie

Hoofdstuk 3:

IOM in 2007 – medewerkers en middelen

Hoofdstuk 4:

Exploitatierkening 2007

Resultaten en uitgaven 2007

Hoofdstuk 5:

Lidstaten IOM

Nederlandse bijdrage aan internationale projecten

Hoofdstuk 1

IOM in 2007 – projecten en interviews

In dit jaarverslag blikt IOM terug op de programma's en projecten waarmee de organisatie zich het afgelopen jaar heeft beziggehouden. Hiermee beoogt IOM inzicht te geven in de invulling van haar taken. Om de lezer een beeld te geven van onze ervaringen, hebben we er vijf projecten uitgelicht en die door middel van een interview met een betrokkene extra aandacht gegeven.

1. TERUGKEER

IOM ondersteunt vreemdelingen in Nederland die vrijwillig willen terugkeren naar het land van herkomst of die zich kunnen vestigen in een ander land.

1.1 REAN-programma

Om met ondersteuning van IOM te vertrekken biedt IOM het REAN-programma aan, *Return and Emigration of Aliens from the Netherlands*. REAN is het grootste programma dat IOM in Nederland uitvoert. Het programma wordt gefinancierd door het Ministerie van Justitie. De ondersteuning bestaat uit voorlichting en informatie, een vliegticket en vergoeding van de kosten voor vervangende reisdocumenten. Daarnaast biedt REAN een ondersteuningbijdrage voor de overbrugging van de eerste periode na terugkomst. Onder REAN wordt extra begeleiding gegeven aan terugkeerders in een kwetsbare positie en informatie gegeven over mogelijkheden in de landen van herkomst.

In 2007 was sprake van een afname van het aantal terugkerende migranten. In totaal keerden 1.559 migranten terug in vergelijking met 2.849 migranten in 2006. Dit komt voornamelijk door de

invloed van de pardonregeling. Veel asielzoekers krijgen een vergunning of 'wachten af'. Dit heeft geresulteerd in een hoger percentage terugkeerders zonder recht van verblijf: 60% in 2007 ten opzichte van 30% in 2006. Belangrijke nationaliteiten bij terugkeer zijn daardoor verschoven. Angola heeft jarenlang op de eerste plaats gestaan maar is nu vervangen door Brazilië. Zie voor meer informatie hierover het overzicht van de jaarcijfers 2007/2006/2005 op het stofomslag.

Voorlichting

In 2007 heeft IOM haar aanwezigheid op de COA¹-locaties geïntensiveerd. Een belangrijke groep asielzoekers is afgewezen voor de pardonregeling. Deze mensen moeten geïnformeerd blijven over de mogelijkheden die het REAN-programma biedt. Daarnaast speelt in Nederland een discussie over herintegratie na terugkeer, welke vorm dit zou moeten krijgen, wie de doelgroep is en welke resultaten worden beoogd. IOM heeft in deze discussie, zowel bij de overheid als bij betrokken maatschappelijke organisaties, dankzij haar kennis en ervaring, een belangrijke bijdrage kunnen leveren (zie ook het hoofdstuk 1.3 over de HRT-regeling).

¹ Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

1.2 Terugkeer van kwetsbare groepen

In aanvulling op het REAN-programma biedt IOM extra individuele begeleiding bij vertrek uit Nederland aan:

- Mensen met gezondheidsproblemen.
- Alleenstaande minderjarige vreemdelingen.
- Slachtoffers van mensenhandel.
- Migranten in kwetsbare positie.

Deze extra ondersteuning wordt gefinancierd vanuit het REAN-programma.

1.2.1 Mensen met gezondheidsproblemen
IOM biedt migranten die vanwege hun medische situatie bijzondere voorzieningen nodig hebben de mogelijkheid om toch te kunnen reizen. Het kan gaan om migranten met en zonder asielachtergrond, met zowel geestelijke en/of lichamelijke problemen. De medische situatie is in principe geen belemmering voor IOM om een aanvraag in behandeling te nemen. In totaal zijn in 2007 41 migranten met gezondheidsproblemen teruggekeerd, tegen 79 in 2006.

IOM laat zich altijd adviseren door een (behandelend) arts. Deze kan vooraf aan vertrek vaststellen dat een medische of sociale escorte noodzakelijk is. In totaal waren in 2007 zeven medische en negen sociale escortes noodzakelijk. In 2007 is ook gekeken naar de verhouding tussen cliënten met puur fysieke medische problemen en mensen met psychische problemen. Van de migranten met gezondheidsproblemen bleek dat 53% een psychisch probleem had, tegen 47% een zuiver medisch probleem.

Zie interview blz. 4-5:
Samenwerking bij vrijwillige terugkeer

1.2.2 Alleenstaande minderjarige vreemdelingen

IOM besteedt grote aandacht aan een zorgvuldige en verantwoorde terugkeer van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Pas na een schriftelijk akkoord van de voogd in Nederland waarin staat dat deze instemt met het vertrek van de alleenstaande minderjarige, kan IOM de aanvraag voor vertrek

in behandeling nemen. In 2007 zijn 21 AMV's vertrokken, vergeleken met 58 in 2006.

De extra ondersteuning naast REAN-programma bestaat uit individuele bemiddeling bijvoorbeeld door het herstellen van contact met de familie, het adviseren bij herintegratie en het doorverwijzen naar plaatselijke hulpverleningsorganisaties. Voor de terugkeer van AMV's naar Angola en de Democratische Republiek Congo heeft IOM twee projecten, die hieronder zijn beschreven.

Voorlichting

IOM heeft de doelgroep in Nederland benaderd en geïnformeerd over terugkeer en de daarbij geboden opvang. Ook de professionele dienstverleners die nauw in contact staan met de doelgroep zoals Nidos, NGO's, lokale autoriteiten zijn ingelicht. Tijdens informatiebijeenkomsten in het hele land heeft IOM het AMV-project onder de aandacht gebracht. Via de website is ook continue informatie beschikbaar gesteld.

AMV Angola

Het project "Return and reintegration of Angolan unaccompanied minor asylumseekers from The Netherlands", is bedoeld voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit Angola. De looptijd van dit project, dat wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, liep van 1 januari 2006 tot en met 31 december 2007.

In 2007 keerden dertien alleenstaande minderjarigen terug naar Angola, vergeleken met 39 terugkeerders in 2006. Alle AMV's zijn bij aankomst geassisteerd door IOM Luanda. Er zijn geen verzoeken tot tracing van familieleden ingediend en er is geen gebruik gemaakt van de opvangmogelijkheid in Mulemba.

AMV DRC

Het project "Return, Reception and reintegration of unaccompanied minors from The Democratic Republic of Congo" is het tweede project voor de kwetsbare groep van alleenstaande minderjarige vreemdelingen uit de Democratische Republiek Congo (DRC).

Interview

Samenwerking bij vrijwillige terugkeer

Het is vlak voor Kerst als de vraag van de 44-jarige vrouw uit Kaap-Verdië bij een districtsmedewerker binnenkomt. De vrouw heeft kanker en zal niet meer beter worden. Na zeven jaar Nederland wil ze terug naar haar land, haar kinderen en haar familie. De IOM-medewerker aarzelt geen moment: terugkeer moet op korte termijn te regelen zijn. Een arts bevestigt dat reizen verantwoord is. Zitten of lopen is echter onmogelijk, de vrouw moet liggend vervoerd worden, stelt de arts.

IOM-medewerker Migratie en Gezondheid: “Dan begint een traject van informeren, bellen, regelen, uitzoeken en noem maar op. De GGD regelt met de brandweer dat de vrouw op een brancard haar huis uitgaat en wordt overgedragen aan de ambulance. Deze zal het vliegplatform oprijden en de vrouw kan met een lift het vliegtuig in. De medewerkers van de Logistieke Unit van IOM op Schiphol boeken een vlucht en regelen dat er een stretcher komt waarop de vrouw tijdens de vlucht kan liggen. IOM zorgt ervoor dat er iemand meegaat voor de sociale begeleiding en dat een verpleegkundige meegaat met het oog op medische zorg.”

Alles verloopt volgens plan. De ambulance komt aan op Schiphol, de begeleiders staan klaar, de IOM medewerkers checken in en de ambulance rijdt naar het vliegtuig. Op dat moment blijkt een misverstand: de beloofde stretcher is er niet. De zaak zit vast. De vrouw kan niet terug naar huis en ze kan ook niet het vliegtuig in. “Enkele IOM-medewerkers in het hele land zoeken net zo lang tot ze via de GGD en het Leger des Heils een verpleeghuisbed voor enkele nachten vinden. Terwijl de vrouw wacht, beginnen alle partijen opnieuw de zaak te regelen. En met succes. Drie dagen later zijn alle partijen opnieuw beschikbaar en kan de vrouw met een lift het vliegtuig in. En ook lukt het om de tussentijdse overstap op één van de Kaapverdische eilanden goed te laten verlopen. Uiteindelijk kon de ernstig zieke maar gelukkige vrouw in januari haar kinderen ontmoeten. Niet lang er na is ze gestorven.”

Deze zeer complexe zaak illustreert hoe IOM zich inspant om een wens om terug te keren te realiseren. Het illustreert ook hoe belangrijk en de samenwerking met andere partijen is.

Het project wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken en liep oorspronkelijk van november 2004 tot en met april 2006. Na een eerste verlenging van een jaar, die de einddatum naar april 2007 verschoof, werd een tweede verlenging goedgekeurd waarna het project werd afgesloten op 31 oktober 2007.

Gedurende de gehele projectperiode waren de faciliteiten in de DRC toegankelijk voor de doelgroep. De voorlichtingsactiviteiten die IOM aanbood hebben echter niet geleid tot vertrekkers onder dit programma.

1.2.3 Slachtoffers van mensenhandel

In het kader van het REAN-programma besteedt IOM extra aandacht aan slachtoffers van mensenhandel. Bij slachtoffers van mensenhandel kan niet altijd worden verstaan met het organiseren van de reis, maar dient maatwerk te worden geleverd, waarbij zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met zowel de kwetsbare positie en de individuele hulpvraag van betrokkene als de veiligheid van het slachtoffer, de familie en betrokken hulpverleners.

In 2007 zijn 29 slachtoffers van mensenhandel vertrokken naar het land van herkomst. Aan acht van hen is extra herintegratie-assistentie geboden. Dit houdt bijvoorbeeld begeleiding in bij het vinden van een opleiding, opvang in een shelter of psychosociale ondersteuning. Dat IOM in de meeste landen van herkomst missies heeft, is een belangrijke meerwaarde in het herintegratietraject. Er bestaan goede contacten met lokale organisaties die van belang kunnen zijn als een slachtoffer aangeeft extra assistentie te willen. Acht terugkeerders hebben aankomstassistentie ontvangen. De overige dertien verzochten nadrukkelijk om buiten de standaard REAN-assistentie niet verder door IOM te worden begeleid. Assistentie aan slachtoffers gebeurt nadrukkelijk op vrijwillige basis tenzij het om minderjarigen gaat. Onder de 29 terugkeerders in 2007 bevonden zich één minderjarige jongen en twee minderjarige meisjes. Tien slachtoffers keerden terug naar Bulgarije, zeven naar Hongarije en de overige twaalf naar Roemenië, Brazilië, Nigeria, Polen, Sierra Leone, Litouwen en Syrië.

Voorlichting

IOM heeft verschillende activiteiten op het gebied van slachtoffers van mensenhandel, zoals informatiecampagnes, het doen van onderzoek en het trainen van beroepsgroepen die met mensenhandel in aanraking komen.

1.2.4 Migranten in kwetsbare positie
IOM ondersteunt ook kwetsbare migranten die niet vallen onder de doelgroepen mensen met gezondheidsproblemen, slachtoffers van mensenhandel of alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Onder kwetsbare migranten kan worden verstaan: ouderen, ex-AMV's, alleenstaande moeders met kleine kinderen en, naar lokale maatstaven, 'sociaal zwakkeren'. Deze opsomming is niet uitputtend, omdat in voorkomende gevallen de mate van kwetsbaarheid, en daarmee de noodzaak en wenselijkheid van aanvullende ondersteuning op individuele basis wordt beoordeeld. Deze ondersteuning kan bijvoorbeeld bestaan uit initiële opvang, assistentie bij het opzetten van een eigen onderneming en bij het zoeken naar een huis. In 2007 is nauwelijks van deze regeling gebruik gemaakt. Er waren in totaal vier vertrekkers.

1.3 Herintegratie Regeling Terugkeer (HRT)

De HRT-regeling is een aanvulling op het REAN-programma en wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De regeling is van toepassing op twee doelgroepen. Tot juni 2006 betrof de doelgroep alleen (afgewezen) asielzoekers die voldoen aan de voorwaarden van REAN en die daarbij vóór 1 april 2001 een asielverzoek in Nederland hadden ingediend (HRPT²). Vervolgens is deze doelgroep uitgebreid met (afgewezen) asielzoekers die vóór 15 juni 2006 een asielverzoek onder de nieuwe Vreemdelingenwet hebben ingediend (VW2000). Samen vormen deze asielzoekers de HRT-doelgroep. De regeling is opgezet om de terugkeerder met extra financiële ondersteuning zelfstandig uit Nederland te laten terugkeren én daarmee betere mogelijkheden te bieden voor een duurzame herintegratie in de herkomstlanden

² Het Herintegratieregeling Project Terugkeer (HRPT) is per 1 mei 2007 officieel afgelopen.

of in een derde land van hervestiging. Na de beëindiging van het Project Terugkeer is ook de HRPT-regeling beëindigd en volledig opgegaan in de HRT-regeling.

2007 laat een dalende trend zien. De terugloop van het aantal terugkeerders doet zich voor onder alle nationaliteiten. Dit heeft deels nog te maken met de nasleep van het generaal pardon en de hoop op een vergunning, waardoor personen hun terugkeer uitstellen. Een andere verklaring voor het lage aantal HRT-terugkeerders is het feit dat ook een aanzienlijk deel van de HRT-checks is afgewezen (75%), zodat asielzoekers die willen terugkeren uiteindelijk toch geen recht hebben op de bijdrage omdat ze niet voldoen aan de gestelde criteria.

In totaal zijn onder de HRT-regeling in 2007 312 migranten vertrokken, waaronder vrijwel geen gezinnen. De vertrekkers betreffen vooral alleenreizende mannen tussen de twintig en veertig jaar. Door het lage aantal vertrekkers is nauwelijks sprake van een trend. De grootste groep (35%) heeft de Angolese nationaliteit.

Voorlichting

Langs verschillende kanalen wordt de informatievoorziening voor dit project verzorgd. Allereerst houden medewerkers van IOM ten behoeve van de voorlichting rond HRT voorlichtingsbijeenkomsten en workshops op COA-locaties. Ook wordt contact onderhouden met de casemanagers betreffende individuele potentiële terugkeerders. Tijdens IOM-sprekuren wordt de HRT-regeling ook aan de doelgroep voorgelegd. Voorts zijn ambassades en ketenpartners in het veld van migratie en terugkeer op de hoogte gebracht van de HRT-regeling en de dienstverlening van IOM.

1.4 Randstad Return Initiative

IOM werkt in de vier grote steden van de Randstad samen met maatschappelijke organisaties om hulp te bieden aan migranten zonder asielachtergrond. Het project wordt gefinancierd door het EU Return Fund. Het RRI-team bestaat uit acht native counsellors

die zelf afkomstig zijn uit Afrika, het Midden-Oosten en Oost-Europa. De native counsellors hebben een grotere bekendheid gekregen, waarmee zij het draagvlak voor terugkeer in de steden hebben versterkt. Tevens hebben zij daardoor een grote groep migranten kunnen bereiken die langs reguliere weg onbereikbaar bleken.

In 2007 is het project uitgebouwd tot een stabiele en betrouwbare voorziening voor migranten die in de marge van de grote steden leven. Mede door de inzet van de native counsellors is het vertrek in de vier grote steden minder gedaald vergeleken met andere delen van het land. Het zijn met name migranten zonder asielachtergrond die zijn bereikt. Dit is tevens de groep die niet in aanmerking is gekomen voor het generaal pardon. In 2007 hebben de native counsellors 313 migranten bemiddeld die daadwerkelijk zijn vertrokken. Hiervan hadden 77 personen een achtergrond als asielmigrant.

Voorlichting

Binnen het project is een grote hoeveelheid kennis en informatie opgedaan. Op basis hiervan is het onderzoeksrapport "Reaching out to the unknown" opgesteld. Het rapport is, vanwege de grote verscheidenheid aan informatie, kwalitatief van aard. Het biedt goede handvatten om het outreachende RRI-werk qua aanpak aan te scherpen en verder in te bedden in het beleid van IOM. Ook biedt het een schat aan informatie betreffende de elementen die een rol spelen bij de individuele afweging om al dan niet terug te keren.

Naast de conclusies en aanbevelingen die uit het onderzoeksrapport naar voren zijn gekomen, is tijdens werkconferenties lering getrokken uit de ervaringen die in de praktijk zijn opgedaan. Deze werkconferenties zijn in november met de lokale partners in iedere deelnemende stad gehouden. Deze hebben er tevens toe bijgedragen dat de relaties met lokale organisaties en overheden zijn versterkt.

Steeds meer belangstelling is er gekomen van buiten de vier grote steden. Incidenteel springen de native counsellors daar op in. Daarnaast is de methodiek geïntroduceerd in Wenen en München.

Het project wordt in 2008 in aangepaste vorm samen met de IOM-collega's in Duitsland en Oostenrijk voortgezet.

Zie interview blz. 10-11:
Counselling voor terugkeer met perspectief

1.5 AVR

Vreemdelingen die geen recht op verblijf in Nederland hebben worden steeds vaker in locaties voor vreemdelingenbewing geplaatst met het oog om het land te verlaten. Het betreft hier voor een groot deel de doelgroep van IOM. Omdat veel van deze vreemdelingen niet voldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheden die zij hebben om Nederland alsnog zelfstandig te verlaten, heeft IOM haar werkveld uitgebreid naar twee detentielocaties. In Rotterdam was zij al enige tijd actief, sinds november 2007 houdt IOM ook spreekuren in de nieuwe locatie voor vreemdelingenbewing in Alphen aan den Rijn. Deze uitbreiding van activiteiten is mogelijk gemaakt onder het project "Assisted Voluntary Return (AVR) from Detention". IOM heeft hiervoor financiering ontvangen van het EU Return Fund. Met dit fonds worden op terugkeer gerichte activiteiten gefinancierd, waarbij tegelijk de samenwerking tussen de EU-landen wordt gestimuleerd. Het project heeft een looptijd tot april 2009.

Doelstelling van het project is een bijdrage te leveren aan het integraal terugkeerbeleid, door: het vergroten van het bereik van de ondersteuning, het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening, het optimaliseren van IOM-bemiddeling bij het verkrijgen van reisdocumenten voor mensen in detentie en een internationale uitwisseling van 'good practices' ten aanzien van terugkeer vanuit vreemdelingenbewing.

Het AVR-project, dat op 1 november 2007 is gestart, heeft tot en met december geleid tot 48 vertrekkers via IOM.

Voorlichting

Hoewel IOM ook op andere locaties voor vreemdelingen bewaring op afroep beschikbaar kan zijn, is haar inzet in Rotterdam en Alphen, met uitbreiding naar Dordrecht, Zaandam en Zeist in 2008, bijzonder omdat de vreemdelingen aldaar actief door IOM-medewerkers worden benaderd. Groepsvoorlichting wordt georganiseerd in aanvulling op spreekuren voor individuele migranten. Door middel van actieve en passieve voorlichting tracht IOM de vreemdelingen zo snel mogelijk te kunnen assisteren bij het organiseren van hun vertrek uit bewaring. Samenwerking wordt daarbij gezocht met de verschillende organisaties die op de locaties actief zijn. IOM draagt hiermee bij aan het bekorten van de verblijfstijd in detentie.

In de activiteiten zijn vier hoofdlijnen te onderscheiden, te weten:

- Voorlichting aan en ondersteuning van vreemdelingen in vreemdelingenbewing op de DJI-locaties Rotterdam en Alphen aan de Rijn, met uitbreiding naar Dordrecht, Zaandam en Zeist.
- Verbetering van de beschikbaarheid van reisdocumenten voor mensen in vreemdelingenbewing, door middel van intensivering van de relatie met ambassades en consulaten.
- Kwaliteitsontwikkeling van de werkwijze door middel van training van de staf en evaluatie van de werkwijze.
- 3 werkbezoeken (Nederland, het Verenigd Koninkrijk en België) met een delegatie uit vijf EU-landen en een vergelijking van de aanpak van terugkeer vanuit vreemdelingenbewing in Nederland, het Verenigd Koninkrijk en België).

1.6 Return Migration & Health III: terugkeer van Afrikaanse asielzoekers met HIV

Onder de in Nederland verblijvende Afrikaanse asielzoekers bevindt zich een kleine, maar kwetsbare groep die leeft met HIV. Een HIV-positieve status leidt in Nederland niet automatisch tot een verblijfsvergunning. Derhalve wordt een deel van deze groep vroeg of laat geconfronteerd met de verplichting Nederland

te verlaten. Velen zien echter belangrijke barrières voor het opnieuw opbouwen van hun levens in hun landen van herkomst, zoals gebrekkige toegang tot medische behandeling, slechte perspectieven op de arbeidsmarkt en stigmatisering en discriminatie van mensen met HIV. Daarom is een aanzienlijk deel van deze groep tussen wal en schip geraakt: enerzijds geen perspectief op terugkeer, anderzijds een illegaal verblijf in Nederland verstoken van een groot aantal basisvoorzieningen.

Het RMH III-project heeft deze situatie in 2007 onder de loep genomen. Hierbij is specifiek onderzoek gedaan naar de beperkingen en mogelijkheden tot humane terugkeer en herintegratie van Afrikaanse (afgewezen) asielzoekers met HIV. Hiervoor is in Nederland met deze doelgroep gesproken over hun perceptie rond terugkeer en eventuele problemen hieromtrent. Ook is in vijf landen (Angola, Ghana, Kameroen, Nigeria en Sierra Leone) onderzoek gedaan naar de aanwezige ondersteuning voor terugkeerders op medisch, economisch en sociaal vlak, maar ook naar de mogelijke moeilijkheden bij terugkeer. In december 2007 heeft het Europees Vluchtelingen Fonds het tweede jaar van dit project goedgekeurd. In het eerste kwartaal van 2008 worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd in een uitgebreid onderzoeksverslag.

Op basis hiervan zal IOM, samen met partnerorganisaties Soa Aids Nederland, V&VN Verpleegkundig consulente HIV/AIDS en PharmAccess, in 2008 een programma starten waarbij Afrikaanse asielzoekers met HIV, die over een alternatief voor illegaal verblijf in Nederland nadenken, worden geholpen bij het nagaan van de individuele mogelijkheden voor terugkeer en herintegratie. Indien deze er voldoende zijn, kunnen IOM en de partnerorganisaties deze personen ook ondersteuning bieden bij de daadwerkelijke terugkeer en het opbouwen van een nieuwe toekomst in het land van herkomst.

1.7 VARRP VINN

Het Voluntary Return & Reintegration Programme for Vulnerable Irregular Nigerian Nationals (VARRP VINN) is per 1 september 2006 van start gaan en loopt tot mei 2008. De financiering voor dit project komt van de Europese Unie en de Nederlandse overheid. Het project wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking door IOM Ierland, IOM Nigeria en IOM Nederland, waarbij partners zoals NIDOS en STV een belangrijke rol spelen. IOM Dublin leidt het projectmanagement.

Het project heeft als doel het faciliteren van de vrijwillige terugkeer en herintegratie van honderd kwetsbare Nigerianen uit Nederland (vijftig) en Ierland (vijftig), onder begeleiding van IOM. De begeleiding voor en na het vertrek is toegespitst op kwetsbare terugkeerders zoals (ex)minderjarige vreemdelingen, terugkeerders met medische problemen, alleenstaande ouders en slachtoffers van mensenhandel. Hierbij is de ondersteuning bij herintegratie waar mogelijk, rekening houdend met de individuele behoefte van de terugkeerders van belang.

Voorlichting

Het project heeft veel aandacht voor het op maat aanbieden van advies voor sociale herintegratie en economische zelfstandigheid. Het opzetten van een duurzame structuur voor het volgen van terugkeerders door lokale NGO's zowel in Ierland, Nederland als in Nigeria en capacity building bij Nigeriaanse NGO's, staan hierbij ook centraal. Als onderdeel van het project vond in november 2007 te Den Haag een tweedaagse internationale conferentie plaats over terugkeer en integratie van kwetsbare migranten uit Nederland en Ierland naar Nigeria. Aan deze conferentie namen meer dan vijftig participanten deel. De deelnemers aan de conferentie waren afkomstig uit onder andere België, Ierland, Italië, Litouwen, Nederland, Nigeria, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland werkzaam bij de overheid of voor NGO's die werken met kwetsbare migranten. In december is het conferentierapport opgesteld met zowel de aanbevelingen van de monitoring trip die plaatsvond in oktober 2007 als wel de aanbevelingen die tijdens de conferentie zijn uitgewerkt.

NIEUWE
HORIZON

Interview

Counselling voor terugkeer met perspectief

De uit Ethiopië afkomstige man had in Nederland bij een bakker gewerkt. Dankzij IOM is hij met de opgedane kennis, het gespaarde geld én een tweedehands bakplaat teruggekeerd met als specialiteit: poffertjes bakken. Hij bakt voor de Nederlandse ambassade, voor andere uit Nederland teruggekeerde landgenoten en voor iedereen die het wil proeven.

Het voorbeeld illustreert hoe IOM kan bijdragen aan nieuw perspectief voor mensen die niet in Nederland mogen blijven. Het project Randstad Return Initiative (RRI) werkt met native counsellors die deze mensen in de grote steden opzoeken. Ze kennen hun cultuur en spreken de taal. Native counsellor Melisse Habte legt uit: “We willen terugkeer normaliseren, ook voor deze mensen. Ze hebben veel talenten en hebben veel inzet geleverd om naar Nederland te komen. We kunnen die talenten en inzet gebruiken om op een goede manier terug te keren.” Dat gebeurt door mee te denken over werk of eigen bedrijfje met bijvoorbeeld materialen van de Stichting Gered Gereedschap of geld van fondsen of kerken. De native counsellors werken samen met de IOM-missies en andere instanties in het herkomstland.

In zijn werk ontmoet Habte zowel actieve als passieve mensen. Het verschil is groot. “De actieve mensen hebben het zwaar, ze werken hard, worden uitgebuit door werkgevers en kamersverhuurders en ze zijn bang. Met deze mensen ga ik ‘stilstaan’. Ik maak als het ware een foto van de situatie en van daaruit kijken we samen verder. Zoals voor de man die poffertjes is gaan bakken. De niet-actieve mensen zijn lastiger te overtuigen van andere toekomstmogelijkheden. “Ze zijn passief, verblijven vaak in opvangvoorzieningen en de ervaring leert dat als de opvangmedewerker inziet dat terugkeer een betere oplossing is, de cliënt daarin volgt. Anders is het een verloren zaak.”

Als counsellor spant Melesse Habte zich in om belemmeringen weg te nemen, actuele informatie te geven over het thuisland en te vertellen over mensen die blij zijn dat ze zijn teruggekeerd. “Het gaat om het hervinden van de motivatie. Door mee te denken en te werken aan plannen, te kijken naar mogelijkheden en materialen, kun je hen overtuigen van een nieuwe toekomst. Uiteindelijk zijn de mensen vaak opgelucht dat er nieuw perspectief is.” Zoals de man uit Sudan die vier jaar op een vaste plaats de daklozenkrant verkocht. Hij werd ziek en wilde terug naar zijn familie. Hij gaf zijn krantenkopers een afscheidsbrief met de vraag om een kleine bijdrage. Binnen twee weken kreeg hij onverwacht veel geld. Hij is teruggegaan en is samen met zijn familie van het geld een restaurantje begonnen.

Tijdens diverse bijeenkomsten met partnerorganisaties heeft IOM het project onder de aandacht gebracht. De medewerkers van IOM hebben tijdens de intakegesprekken de migranten geïnformeerd. In 2007 zijn zes personen teruggekeerd, waaronder een minderjarige vreemdeling en daarnaast eenoudergezinnen. Onder dit project zijn geen personen met medische problemen of slachtoffers van mensenhandel teruggekeerd. Negen personen zaten in de pre-departure counselling fase. Deze pre-departure fase is bedoeld om knelpunten bij terugkeer weg te nemen. Dit kan veel tijd in beslag nemen om een humane en ordelijke terugkeer te waarborgen en voor adequate opvang te zorgen. Bij acht personen is besloten om de counselling te stoppen op grond van medische redenen of de migrant afzag van terugkeer.

Zie interview blz. 14-15:

Succesvolle terugkeer en Werken aan een nieuwe toekomst

1.8 Information on Return and Reintegration in Countries of Return (IRRIICO)

Voor potentiële terugkeerders en hun hulpverleners is het vaak lastig om actuele en betrouwbare informatie te vinden met betrekking tot herintegratie. IRRIICO is een project van IOM waarin uiteenlopende informatie over bijvoorbeeld gezondheidszorg, scholing, werk en huisvesting in landen van herkomst is verzameld. In het IRRIICO-project werken Europese landen en de landen waar migranten naar terugkeren met elkaar samen. De informatie die door IOM wordt verzameld is beschikbaar in de vorm van country sheets. Deze country sheets zijn openbaar toegankelijk via de IRRIICO-website. Op deze website staan tevens per land en thema contactadressen in het land van herkomst vermeld. Hierdoor is het voor de migrant ook mogelijk om rechtstreeks contact op te nemen met de betreffende organisaties en NGO's om specifiekere informatie op te vragen. De informatie wordt regelmatig geactualiseerd.

Naast de country sheets stelt het project een uitgebreide database beschikbaar waarmee individuele vragen van migranten op een efficiënte wijze kunnen worden beantwoord. De vragen en antwoorden zijn voor alle deelnemende IOM-missies inzichtelijk. Het IRRIICO-project had een looptijd van een jaar en is na een eindconferentie in december officieel afgesloten op 30 januari 2008. De resultaten van deze pilot krijgen een vervolg in het door de Europese Commissie goedgekeurde projectvoorstel "Integrated Approach regarding Information on Return and Reintegration Information". Het project werd financieel ondersteund via de Europese Unie met co-financiering van de deelnemende Europese landen.

1.9 Logistieke Unit Schiphol

Op Schiphol bevindt zich de Logistieke Unit van IOM. De acht medewerkers van deze afdeling op Schiphol zorgen voor de logistieke uitvoering van IOM-programma's. De hoofdactiviteit in Nederland is gericht op het ondersteunen van vreemdelingen die vrijwillig uit Nederland vertrekken. IOM-medewerkers op Schiphol boeken voor deze vreemdelingen de vlucht en zorgen eventueel voor IOM-assistentie tijdens transit of bij aankomst op de eindbestemming. Op de dag van vertrek melden vreemdelingen zich drie uur van tevoren bij de IOM-balie op Schiphol in vertrekhal 3. Zij worden vervolgens door IOM-medewerkers begeleid tijdens de incheckprocedure en paspoortcontrole. Bij de gate ontvangen zij de reisdocumenten en een financiële bijdrage die is bedoeld om in de eerste kosten van levensonderhoud na vertrek te kunnen voorzien.

In 2007 heeft IOM in totaal 1.587 personen ondersteund bij vrijwillig vertrek uit Nederland. Hiervan keerden 1.559 personen terug naar het land van herkomst en kregen 28 toestemming om zich in een derde land te vestigen. Een belangrijk deel van de werkzaamheden van IOM op Schiphol bestaat uit het begeleiden van transitpassagiers. Dit zijn op jaarbasis meer dan vijfduizend IOM-cliënten die via Schiphol doorreizen naar een andere bestemming. Het

gaat hier om zowel vluchtelingen die zich mogen hervestigen in bijvoorbeeld de Verenigde Staten en Canada als om vreemdelingen die vanuit andere Europese landen terugkeren naar het land van herkomst. IOM assisteert daarnaast ook personen die in Nederland aankomen. Dit zijn personen die in het kader van gezinshereniging of als uitgenodigde vluchteling toestemming hebben gekregen zich in Nederland te vestigen. Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.

2. OVERKOMST NAAR NEDERLAND

IOM biedt hulp bij de overkomst van uitgenodigde vluchtelingen en gezinsleden van in Nederland toegelaten asielzoekers.

2.1 Uitgenodigde Vluchtelingen

De Nederlandse overheid nodigt jaarlijks ongeveer vijfhonderd vluchtelingen uit om zich in Nederland te vestigen. Deze zogeheten 'uitgenodigde vluchtelingen' zijn voorgedragen door de 'United Nations High Commissioner for Refugees' (UNHCR). De Nederlandse overheid selecteert ter plaatse via selectiemissies de voorgedragen vluchtelingen voor hervestiging in Nederland. Daarnaast worden op ad-hoc basis individuele vluchtelingen uitgenodigd, op basis van voordrachten door het hoofdkantoor van UNHCR in Genève om redenen van urgentie of op humanitaire gronden.

In 2007 hebben vier selectiemissies plaatsgevonden. In Syrië werd een grote groep Irakese vluchtelingen, in totaal 121 mensen, geselecteerd. Uit Tanzania kwamen Burmese en Congolese vluchtelingen en aan het einde van het afgelopen jaar zijn vluchtelingen in Thailand en Kenia uitgenodigd voor hervestiging. In 2007 zijn 490 uitgenodigde vluchtelingen door Nederland opgenomen, vergeleken met 453 in 2006. Meer gegevens over deze mensen, waaronder de nationaliteiten, staan in het overzicht van de jaarcijfers 2007/2006/2005 op het stofomslag.

Op verzoek van de Nederlandse overheid regelt IOM het vervoer van deze vluchtelingen (en

hun gezinsleden) naar Nederland. Door haar wereldwijde netwerk is IOM in staat om in tal van landen diensten ten behoeve van de overkomst naar Nederland te leveren.

De logistieke ondersteuning bestaat onder andere uit het adviseren rondom de benodigde in- en uitreisdocumenten, dienstverlening bij communicaties met instanties zoals de Nederlandse ambassade maar ook de lokale autoriteiten en het boeken van de tickets. Daarnaast adviseert IOM over de benodigde woon- en reiscondities voor migranten met gezondheidsproblemen en maakt hierover afspraken met luchtvaartmaatschappijen. Bij vertrek, transit en aankomst biedt IOM assistentie aan de migranten en zorgt dat de benodigde transitvisa geregeld zijn. In gevallen waar dit noodzakelijk is, regelt IOM ook vooraf aan vertrek de tijdelijke voorzieningen zoals onderdak, eten en kleding voor de migranten.

De aandacht voor het opnemen van uitgenodigde vluchtelingen is in de afgelopen periode toegenomen. Ook andere Europese landen uiten hun interesse voor het opnemen van uitgenodigde vluchtelingen. In 2007 zijn vertegenwoordigers van andere Europese landen waaronder Tsjechië, België en Roemenië meegereisd tijdens Nederlandse selectiemissies. Tijdens werkbezoeken van de delegaties hebben de IOM-kantoren hun rol in het proces van hervestiging kunnen toelichten.

Zie interview blz. 16-17:

Als uitgenodigde vluchteling in Nederland

2.2 Gezinshereniging

Houders van een verblijfsvergunning op grond van asiel kunnen binnen drie maanden na statusverlening gezinshereniging aanvragen. Op verzoek van de familie verzorgt IOM de reis van familieleden die van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) toestemming hebben gekregen om zich in Nederland te vestigen.

IOM heeft wereldwijde expertise op het gebied van in- en uitreisformaliteiten en beschikt over contacten met lokale (overheids)instanties

Interview

Samenwerking bij vrijwillige terugkeer

Deze 32 jaar oude vrouw keerde in maart 2007 met haar één jaar oude zoon vanuit Dublin terug naar Lagos. Aanvankelijk had ze een bedrijfje in geneesmiddelen willen beginnen, maar ze beseftte dat de winstmarges nogal klein waren en dus wijzigde ze haar plan en besloot in plaats daarvan prestigieuze kledingstukken te verkopen, vanuit huis. Nu verkoopt ze pakken en stropdassen, naast dameskleding en accessoires aan een brede klantenkring die ze in het laatste halfjaar heeft opgebouwd. Ze heeft één werknemer en verdient ongeveer 300 Euro per maand. Nu spaart ze en streeft ze er naar in de nabije toekomst haar eigen zaak te openen. Ze was tevreden over haar besluit om terug te komen en ze was blij met de hulp die ze van IOM heeft gekregen. Maar ze vertelde ook dat haar succesvolle terugkeer voor een belangrijk deel was te danken aan de steun van vrienden en familie.

Interview

Werken aan een nieuwe toekomst

Cliënte is niet teruggekeerd naar haar geboorteplaats; ze verblijft nu in Ibadan. Ze schaamde zich omdat ze met lege handen naar Nigeria is teruggekeerd. Bovendien was ze het slachtoffer geweest van mensensmokkel en, omdat ze niet gezien wilde worden door de smokkelaar, moest ze verhuizen. Niemand in Ibadan kent haar verhaal. Ze paste haar bedrijfsplan aan en besloot om een winkeltje te openen met verschillende artikelen. De financiële ondersteuning die ze kreeg was niet genoeg en ze stak zich verder in de schulden bij vrienden. Inmiddels heeft ze een goedlopend bedrijfje. Wel heeft ze aanvullende financiële steun nodig. IOM Nigeria gaat financiële bijstand voor haar zoeken en zal haar geregeld bezoeken. De vrouw bedankt IOM voor het advies en de hulp die ze kreeg bij de terugkeer naar haar eigen land. Verder wil ze een beroep doen op andere illegale migranten, die geen rechten hebben, om toch vooral aan hun toekomst te werken.

Interview

Als uitgenodigde vluchteling in Nederland

In december 2007 kwamen de journalisten Dereje Habtewold en Fasil Yenealem als uitgenodigde vluchtelingen in Nederland aan. Daar verblijven ze voor ongeveer een half jaar in het asielzoekerscentrum (azc) Amersfoort. Daarna krijgen ze een woning in een gemeente in Nederland.

In 2005, na de herverkiezing van Meles Zenawi als minister-president van Ethiopië, werden vooral journalisten hard aangepakt. Fasil Yenealem: “De overheid gaf de media de schuld van de algemene protesten. We werden gevangengezet in een heel kleine ruimte met achttien mensen, met één toilet waar je een keer in de 24 uur naar toe mocht.” Na twee maanden werden de journalisten overgeplaatst naar een andere gevangenis. “Daar verbleven we met ongeveer vierhonderd mensen in een ruimte. Inmiddels waren de beschuldigingen duidelijk, namelijk ‘bedrog ten aanzien van de Ethiopische wetgeving’ waarop levenslang of doodstraf stond.”

Dankzij druk van de internationale media, Amnesty International en andere organisaties moest de overheid in 2007 de journalisten na een uitspraak van het Hof vrijlaten. Dat betekende niet dat ze zich vrij durfden te bewegen. Uit vrees voor hun leven vluchtten ze naar buurland Kenia.

In Nairobi zochten Habtewold en Yenealem contact met de UNHCR, die een verzoek tot toelating aan diverse Westerse ambassades in Nairobi voorlegde. “Toen ging het snel. De Nederlandse overheid antwoordde binnen korte tijd. Er volgde medische onderzoeken en een training culturele oriëntatie op Nederland in Nairobi. Binnen een half jaar na hun vlucht naar Kenia kwamen ze in december 2007 in Nederland aan”.

Ze voelen zich veilig, dat is het allerbelangrijkste. Ze zijn ook IOM dankbaar voor de medewerking. “IOM regelde de reis, de visa en hebben ons geholpen bij de contacten met de Nederlandse ambassade en het Keniaanse migratiekantoor. Heel belangrijk was de aanwezigheid van IOM op Schiphol. Het feit dat er mensen staan die je verwachten betekent dat je welkom bent en je veilig voelt.” Ook over de opvang, zorg en begeleiding door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers in het asielzoekerscentrum zijn ze zeer te spreken. “We hadden echt rekening gehouden met de doodstraf en nu zitten we in een van de meest ontwikkelde landen in de wereld,” aldus Habtewold en Yenealem.

en de Nederlandse ambassades. Zodoende kan IOM migranten adviseren en in sommige gevallen als intermediair optreden, naar gelang de persoonlijke omstandigheden en de aanwezigheid van een plaatselijk IOM-kantoor.

Eén van de problemen waarmee families te maken hebben op het gebied van documenten, is het uitreisvisum dat in veel landen is vereist voor diegenen die geen inreisvisum kunnen tonen. In 2007 speelde deze kwestie met name in Kenia, voor een grote groep aldaar verblijvende Somaliërs. Helaas betekent dit dat sinds oktober 2007 vijftien families in Nairobi nog steeds in afwachting zijn van vertrek. IOM Nairobi was begin 2008 nog in bespreking met de Keniaanse autoriteiten op welke wijze aan de regelgeving hieromtrent kan worden voldaan zodat de mensen op normale manier kunnen uitreizen.

IOM controleert de reisdocumenten, boekt een vlucht en stelt het ticket beschikbaar. Verder assisteert IOM bij vertrek, bij transit en bij aankomst. Ook biedt IOM ondersteuning aan gezinsleden met medische problemen en bij het regelen van een escorte voor minderjarigen die niet alleen mogen reizen of kunnen reizen.

Voor veel plaatselijke afdelingen van Vluchtelingenwerk is IOM Den Haag in 2007 een vraagbaak geworden voor gezinsherenigingszaken. Hiervoor en voor informatie over de individuele zaken die in behandeling zijn, is een telefonisch spreekuur ingesteld.

Overigens heeft IOM zelf geen fondsen om overkomsten in het kader van gezinshereniging te financieren. Het Diakonaal Fonds, waarvan VluchtelingenWerk de grootste financier is, kan op aanvraag van een plaatselijke afdeling van VluchtelingenWerk aan de familie in Nederland een bijdrage leveren in de kosten. De bijdrage van het Diakonaal Fonds moest in 2007 tijdelijk worden verlaagd vanwege een dreigend tekort.

3. MIGRATIE & ONTWIKKELING

IOM voert sinds een aantal jaren projecten uit op het vlak van migratie en ontwikkeling. Dit betreft vooral de tijdelijke uitzending van hoger opgeleide

migranten naar landen van herkomst om daar een bijdrage te leveren aan de capaciteitsopbouw van lokale organisaties. IOM wil daarmee een constructieve bijdrage leveren aan het beleid en discussie over migratie en ontwikkeling onder andere door de meerwaarde van de inzet van migranten aan te tonen. Tevens wil IOM bijdragen aan een positievere beeldvorming in Nederland over migratie en migranten. Behalve tijdelijke terugkeer van in Nederland verblijvende migranten, houdt IOM zich tevens bezig met circulaire migratie vanuit landen van herkomst.

In alle M&O-projecten werkt IOM nauw samen met zowel de IOM-missies in de landen van herkomst, als met migranten- en andere relevante organisaties in Nederland en andere EU-landen, en beschikt daardoor over een breed netwerk. De projecten zijn doorgaans vraaggestuurd vanuit de landen van herkomst, maar de aanpak is daarbij flexibel. Migrant worden eveneens in de gelegenheid gesteld om hun eigen initiatieven met lokale partners via IOM te realiseren. De ondersteuning die IOM geeft ligt vooral op het vlak van promotie, werving en selectie, logistiek en monitoring. IOM vervult daarnaast tevens een brugfunctie tussen migranten hier en behoeftes en mogelijkheden van instellingen in landen van herkomst.

In het kader van Migratie & Ontwikkeling voert IOM de volgende projecten uit:

- *MIDA Ghana Health II*, gestart op april 2005. Dit project richt zich op de versterking van de gezondheidszorg in Ghana door de inzet van Ghanese artsen en andere gezondheidswerkers die woonachtig zijn in Nederland, Engeland, Duitsland en andere EU-landen. Daarnaast worden mogelijkheden gecreëerd voor gezondheidszorgpersoneel uit Ghana om in Nederland een korte stage of training te volgen. Het project wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met het Ghanese Ministerie van Gezondheidszorg en wordt financieel ondersteund door de Nederlandse ambassade in Ghana. In 2007 zijn meer dan veertig tijdelijke uitzendingen door IOM gefaciliteerd op het vlak overdracht van kennis aan ziekenhuizen

en onderwijsinstellingen. Het project liep tot eind 2007, maar een voorstel voor een vervolg is ingediend bij de donor.

- *Temporary Return of Qualified Nationals (TRQN)*, gestart op april 2006, is bedoeld voor de wederopbouw en ontwikkeling van een aantal voormalige conflictgebieden door de inzet van deskundigheid en ervaring van in Nederland verblijvende migranten. Het TRQN-project richt zich op Afghanistan, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Servië, Sierra Leone en Sudan. Het project wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In 2007 zijn meer dan honderd migranten door IOM ondersteund, waarvan een groot deel naar Afghanistan en Sudan. De uitzendingen hebben een concrete bijdrage geleverd aan onder meer de versterking van de capaciteit van lokale organisaties, veranderingsprocessen in deze organisaties en de samenwerking met partners in Nederland.

Zie interview blz. 20-21:

Vaardigheden helpen ontwikkelen in Sudan

- *Return and Reintegration of Qualified Sudanese, RQS*, gestart op november 2006, is een door IOM in Sudan gecoördineerd project ten behoeve van de opbouw van het zuiden van Sudan. Daarbij worden zowel korte uitzendingen als ook langere termijn terugkeer van migranten gefaciliteerd. RQS wordt gefinancierd door het Deense Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. In december 2007 is de eerste deelnemer vanuit Nederland via RQS voor een jaar teruggekeerd naar Sudan om te helpen bij de opbouw van de infrastructuur in het zuiden.
- In januari 2008 start het project "*Diaspora for Development of Cape Verde*", waarbij Kaapverdische migranten vanuit Nederland, Portugal en Italië worden ingezet voor de ontwikkeling van Kaapverdië. De Europese Unie en het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Portugal.

Voorlichting

De projecten van Migratie & Ontwikkeling worden op verschillende manieren gecommuniceerd om de doelgroepen te kunnen bereiken. Zo worden informatiebijeenkomsten georganiseerd, heeft IOM samenwerkingsverbanden met diasporaorganisaties, wordt via radio-programma's bekendheid aan de projecten gegeven en heeft IOM informele netwerken met migranten opgebouwd. Daarnaast bieden de informatiemiddelen zoals een eigen e-nieuwsbrief en infosheets, die via de website kunnen worden gedownload, actuele achtergrondinformatie.

Interview

Vaardigheden helpen ontwikkelen in Sudan

Osman Hamed is werktuigbouwkundig ingenieur en heeft gestudeerd aan de Universiteit van Khartoem in Sudan. Van juli 2007 tot januari 2008 heeft hij namens het TRQN-project in Sudan cursussen technisch tekenen met behulp van AutoCAD gegeven. De cursussen waren bestemd voor opleiders en supervisors van Centra voor Beroepsopleidingen verbonden aan het Ministerie van Werkgelegenheid, Openbare Diensten en Personeelsontwikkeling en voor technici van de Commissie voor Humanitaire Hulp.

“De opleiding bestond uit vier sessies in samenwerking met het Sudanese Training Institute STARO en de Higher Council for Vocational training. De opleidingen, telkens voor 18-25 deelnemers, duurden vier weken. Daarnaast werd een sessie van drie weken georganiseerd met de Commissie voor Humanitaire Hulp. De opleidingssessies werden geopend door de minister van Werkgelegenheid van Sudan”. De deelnemers leerden technische tekeningen te maken met behulp van het computerprogramma AutoCAD. De inhoud van de opleidingssessies werd door alle opleiders en supervisors goed begrepen en opgepakt.

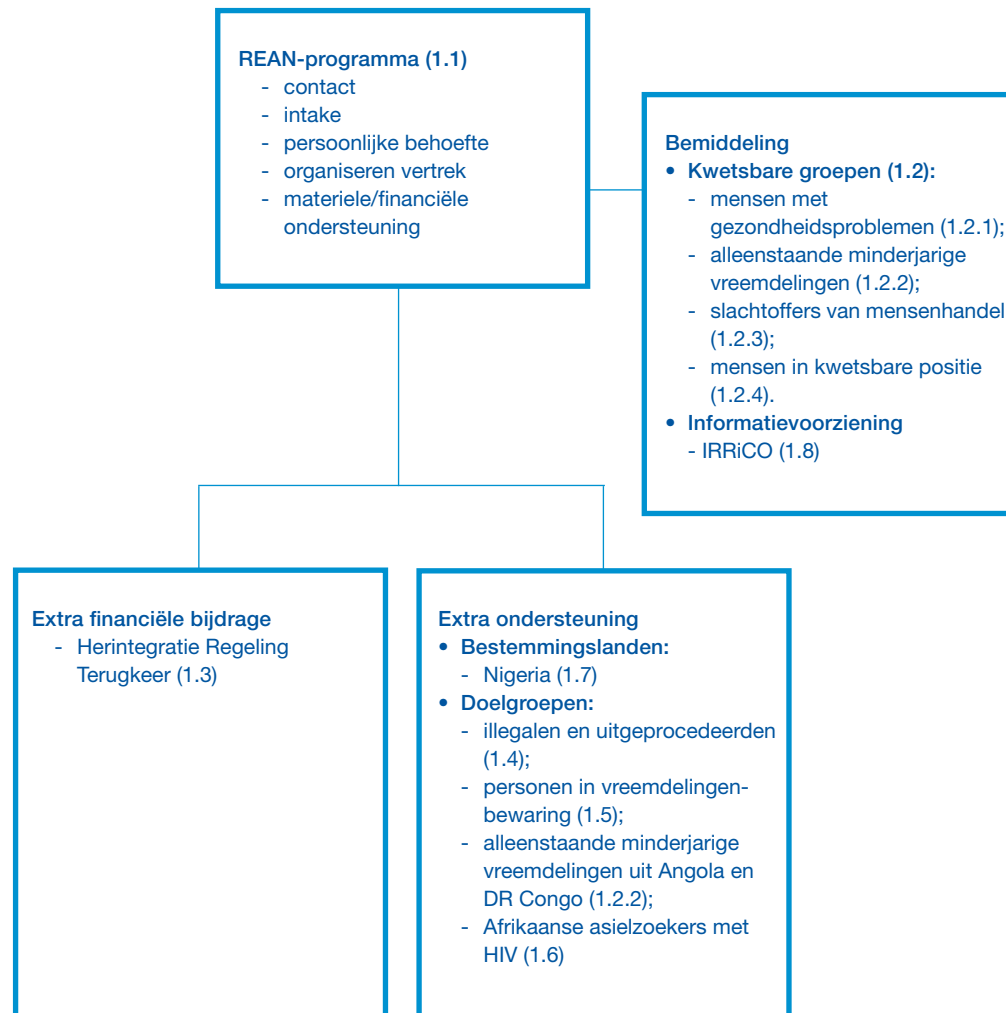
Osman Hamed vertelt dat sinds de opleiding de volgende resultaten zijn bereikt:

- 1 De opleidingssessie AutoCAD is officieel goedgekeurd als onderdeel van de Beroepsopleidingscursussen Basisvaardigheden.
- 2 Met ingang van januari 2008 hebben de centra voor beroepsopleidingen drie bevoegde docenten in dienst; zij zetten de AutoCAD-opleiding voort.
- 3 Om de AutoCAD-opleiding te stimuleren ondersteunt het Ministerie van Werkgelegenheid de infrastructuur van de Beroepsopleidingsinstituten door 25 computers beschikbaar te stellen.

Osman Hamed geeft wel het advies om de opleidingen voort te zetten: “Om de vaardigheden verder uit te breiden en de opleiders en supervisors van de vakscholen de nodige informatie te verstrekken, moet een serie soortgelijke sessies worden gehouden, maar dan over een periode van zeker drie tot vier maanden”.

Zijn uitzending had zeker een toegevoegde waarde: “Allereerst vanwege de taal: in het noorden van Sudan is Arabisch de belangrijkste taal. De cursus is echter nog niet in het Arabisch beschikbaar. De cursisten spreken wel Engels, maar niet vloeiend. Door tijdens de training het Engels in het Arabisch te vertalen kon ik de lesstof inzichtelijker maken,” zegt Osman Hamed, “Daarnaast was een groot voordeel dat ik oorspronkelijk uit Sudan kom en de leefwereld goed ken. Daardoor loopt de communicatie makkelijk en snel. Dat kwam de trainingen zeker ten goede. Ik heb mijn opleiding in Sudan gevolgd, aangevuld met een Nederlands diploma. Juist die combinatie wordt in Sudan als heel waardevol gezien”

Terugkeer REAN-schema

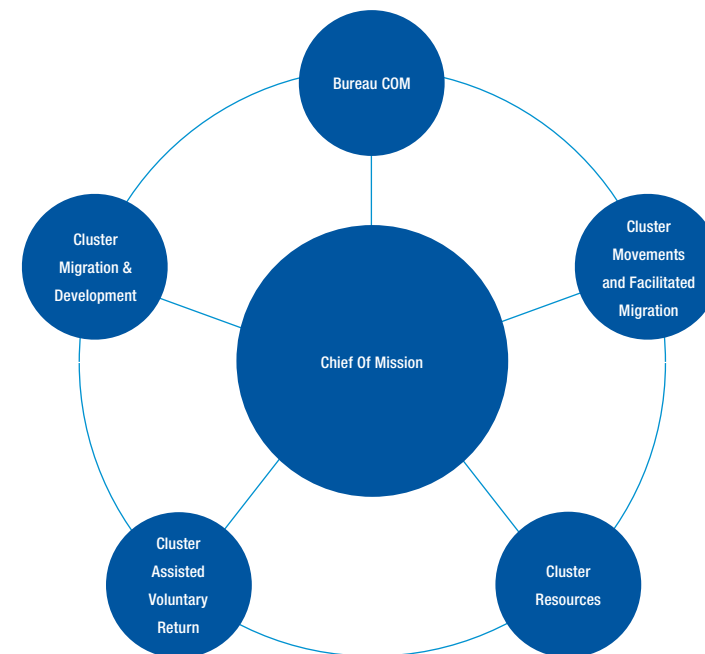
Hoofdstuk 2

IOM in 2008 – strategie en beleid

INTERNE REORGANISATIE

IOM heeft gedurende het afgelopen jaar een interne reorganisatie doorgevoerd. Aanleiding tot deze reorganisatie was een betere interne aansturing van de organisatie die sterk afhankelijk is van de uitvoering van projecten. Daarnaast is de reorganisatie voortgekomen uit de noodzaak om in 2008 bezuinigingen te kunnen realiseren. Resultaat van deze reorganisatie is dat de aansturing van de medewerkers via kortere lijnen plaatsvindt en dat de belasting van alle medewerkers nadrukkelijker op afzonderlijke projecten komt te liggen. IOM heeft de intentie hierdoor doelgerichter te werken aan de projecten waartoe ze zich met haar subsidiegevers verbonden weet en waarmee de migranten die IOM ondersteunt het beste zijn gebaat.

Met ingang van 1 januari 2008 zijn de activiteiten ondergebracht in drie afzonderlijke programmaclusters: Assisted Voluntary Return (AVR), Migration and Development en Movements and Facilitated Migration. Ter ondersteuning dient daarnaast het cluster Resources. Het algemene management, strategie- en programma-ontwikkeling en communicatie en externe relaties zijn ondergebracht bij het Bureau Chief of Mission, dat tevens de bovengenoemde clusters ondersteunt.

Hoofdstuk 3

IOM in 2007 – medewerkers en middelen

PERSONEEL EN ORGANISATIE

In 2007 is het Performance Development System (PDS) ingevoerd. Dit doelstellings- en beoordelingssysteem is ontwikkeld door het hoofdkantoor van IOM in Genève en wordt wereldwijd toegepast. Het bestaat uit een resultaatgericht performance systeem en competentie-ontwikkeling. 2007 is het eerste jaar waarin met dit systeem ervaring is opgedaan. De ervaringen zijn wisselend. Het resultaatgericht formuleren en beoordelen van doelstellingen zal in 2008 verder worden verbeterd en blijft management aandacht vragen.

Projectisering en inkrimping van de organisatie. De aanleiding hiervoor was tweeledig. Enerzijds is IOM een duidelijke, projectgestuurde organisatie. De wijzigingen na de reorganisatie zal per 1 januari 2008 afgerond zijn. Een tweede reden voor deze organisatieverandering was de noodzaak tot inkrimping van de organisatie. Het Ministerie van Justitie heeft het budget voor het REAN-programma van € 7.9 miljoen in 2007 teruggebracht tot € 6.4 miljoen in 2008. Duidelijke projectverantwoordelijkheden en een scherpe koppeling van uitgaven aan specifieke projecten zijn hierdoor nog belangrijker dan in het verleden. De bezuinigingen hebben hun weerslag gevonden in het personeel en administratieve deel van de begroting. Door initiëring en goedkeuring van nieuwe projecten kon een aantal medewerkers toch doorstromen naar andere verantwoordelijkheden binnen de organisatie. Door het niet verlengen van tijdelijke contracten en het beëindigen van een beperkt aantal vaste contracten, is de vereiste reductie in het personeelsbestand in de loop van 2007 gerealiseerd.

In cijfers betekent dit dat het aantal full time equivalenten inclusief van 73 per 1 januari 2007 is teruggebracht naar 58 fte per 1 januari 2008. Deze medewerkers werkten net als in 2006 deels vanuit het hoofdkantoor in Den Haag (circa 25) en voor het overige in de regio's en op Schiphol.

COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

Voorlichting

Belangrijk is de bekendheid van en de kennis over IOM's aanbod en kennis te vergroten onder de doelgroepen. Om het imago van IOM als zelfstandige, professionele en dienstverlenende organisatie beter naar voren te laten komen zijn met een nieuwe huisstijl uiteenlopende voorlichtingsmiddelen ontwikkeld voor zowel migranten als verwijzende organisaties en partnerorganisaties. Met de nieuwe middelen wordt een completer passieve voorlichting nagestreefd, die meer is afgestemd op de actualiteit en op de doelgroepen. De middelen worden zorgvuldig verspreid zo dicht mogelijk bij de migrant, bijvoorbeeld bij gemeenten, op alle COA-locaties en bij VluchtelingenWerk.

IOM-publicaties

In 2007 heeft IOM de volgende publicaties uitgegeven:

- *Migratie Info*
Migratie Info is het kwartaalblad van IOM en bevat nieuws en achtergrondinformatie over migratievraagstukken rond drie thema's: terugkeer, overkomst naar Nederland en migratie & ontwikkeling. De vier edities in 2007 hadden als thema: ervaringen van cliënten, arbeidsmigratie, gender en migratie, terugkeer.
- *Information Handbook: Trafficking in Human Beings, questions & answers*
Dit handboek is ontwikkeld voor de IOM-medewerkers die te maken hebben met slachtoffers van mensenhandel.
- *Reaching out to the unknown*
In 2007 heeft IOM onderzoek laten doen onder de doelgroep ongedocumenteerden, waarna het rapport *Reaching out to the unknown* is uitgebracht. Het rapport schetst de beweegredenen van deze doelgroep om vrijwillige terugkeer te overwegen, in relatie tot de methode van de IOM-counselling. Onderzocht is hoe deze counselling verder kan worden ontwikkeld om deze doelgroep nog beter te kunnen bereiken en te ondersteunen bij het overwegen van terugkeer.

Website

In 2007 is de website 75.693 keer bezocht. Dit aantal is vergelijkbaar met het aantal bezoeken in 2006. Informatie over het TRQN-project (aanmeldformulier en infosheet) is het meest gedownload gevolgd door de infosheets over het REAN-programma en de edities van Migratie Info.

Pers

IOM is vele malen benaderd door de pers voor nationale en internationale berichtgeving in dag- en vakbladen, achtergrondinformatie voor documentaires en actuele informatie voor TV-makers. Sinds medio 2007 stuurt IOM Nederland tweemaal per week actuele, internationale persinformatie van het hoofdkantoor in Genève naar de landelijke media. Dit heeft geleid tot een toename van de berichtgeving over IOM internationaal in de Nederlandse dagbladen.

Hoofdstuk 4

Resultaten en uitgaven 2007*

Projectnaam	Resultaten
REAN Uitgaven 2007 Salariskosten € 2.759.078,- Materieel € 1.392.245,- Overhead IOM Internationaal € 498.159,- Vertrekkosten € 1.360.978,-	Behandeling van 2.193 aanvragen voor vertrek; bemiddeling bij het verkrijgen van reisdocumenten bij tientallen consulaten; 1.550 personen vertrokken waaronder 1.522 naar het land van herkomst.
Return Migration and Health – III	Inventarisatie terugkeermogelijkheden Afrikaanse (uitgeprocedeerde) asielzoekers met HIV
Herintegratieregeling Project Terugkeer	63 personen vertrokken waarvan 54 volwassen terugkeerders en 9 kinderen
Herintegratieregeling VW2000	249 personen vertrokken waarvan 220 volwassen terugkeerders en 29 kinderen
Return and Reintegration of Unaccompanied Minors to Angola	13 minderjarige vertrekkers onder dit project hebben een extra bijdrage van 750 USD gekregen.
Return of Unaccompanied Minors to DRC	Continuering van opvangvoorzieningen voor AMV's
Programma Uitgenodigde Vluchtelingen	477 uitgenodigde vluchtelingen geassisteerd bij aankomst.
Programma Gezinshereniging	550 personen geassisteerd bij overkomst en aankomst in Nederland.
MIDA Ghana Health Project	48 tijdelijke uitzendingen naar Ghana
Temporary Return of Qualified Nationals	133 tijdelijke uitzendingen
Randstad Return Initiative II	469 gesprekken met (potentiële) vertrekkers, 77 vertrekkers, 515 netwerkcontacten (RRI II + RIIM), onderzoek 'Reaching to the unknown'
Return Initiative for Irregular Migrants Residing cities of EU	899 gesprekken met (potentiële) vertrekkers, 236 vertrekkers, 515 netwerkcontacten (RRI II + RIIM), onderzoek 'Reaching to the unknown'
Assisted Voluntary Return with IOM from detention	November en december 2007 46 vertrekkers/ voorbereiding werkbezoeken/ voorbereiden kwaliteitsontwikkeling/ 2 meetings met ambassades
IOM transit-assistentie op Schiphol	5.616 personen begeleid

* De uitgaven zijn gebaseerd op voorlopige cijfers

Financiële bron	Uitgaven
Ministerie van Justitie	€ 6.118.392,- ^{*1}
Europees VluchtelingenFonds, Ministerie van Justitie	€ 97.977,- ^{*2}
Ministerie van Buitenlandse Zaken	€ 102.375,-
Ministerie van Buitenlandse Zaken	€ 410.375,-
Ministerie van Buitenlandse Zaken	€ 29.427,-
Ministerie van Buitenlandse Zaken	€ 33.369,-
Ministerie van Justitie	€ 373.355,-
Betrokkene	€ 309.697,-
Nederlandse ambassade in Ghana	€ 229.021,-
Ministerie van Buitenlandse Zaken	€ 1.233.857,-
Europees VluchtelingenFonds, Ministerie van Justitie	€ 191.882,- ^{*3}
Europese Commissie (Preparatory Actions Return Fund), Dutch Ministry of Justice, Austrian Ministry of Interior, Government of Germany, Federal State of Bavaria, City of Munich	€ 136.720,-
Europese Commissie	€ 9.087,-
Afzonderlijke IOM-missies	€ 68.538,-

*1 exclusief cofinanciering Nigeria-project

*2 inclusief een bedrag van € (cofinanciering REAN)

*3 inclusief cofinanciering REAN (€ 108.932,-)

Hoofdstuk 5

Lidstaten

A Afghanistan	Cyprus	I Ierland	Mauritius	Slowakije
Albanië	D Democratische Republiek	Iran	Mexico	Soedan
Algerije	Angola	Israël	Moldavië	Spanje
Argentinië	Denemarken	Italië	Montenegro	Sri Lanka
Armenië	Denemarken	Ivoorkust	N Nederland	T Tadzjikistan
Australië	Dominicaanse Republiek	Japan	Nepal	Tanzania
Azerbeidzjan	Duitsland	Jemen	Nicaragua	Thailand
B Bahama's	E Ecuador	Jordanië	Nieuw Zeeland	Togo
Bangladesh	Egypte	K Kaapverdië	Niger	Tsjechië
België	El Salvador	Kameroen	Nigeria	Tunesië
Belize	Estland	Kazachstan	Noorwegen	Turkije
Benin	F Filippijnen	Kenia	O Oeganda	U Uruguay
Bolivië	Finland	Korea	Oekraïne	V Venezuela
Bosnië-Herzegovina	Frankrijk	Kroatië	Oostenrijk	Verenigd Koninkrijk
Brazilië	G Gabon	Kyrgizië	P Pakistan	Verenigde Staten
Bulgarije	Gambia	L Letland	Panama	Vietnam
Burkina Faso	Georgië	Liberië	Paraguay	W Wit-Rusland
Burundi	Ghana	Libië	Peru	Z Zambia
C Cambodja	Griekenland	Litouwen	Polen	Zimbabwe
Canada	Guatamala	Luxemburg	Portugal	Zuid-Afrika
Chili	Guinee	M Madagascar	R Roemenië	Zweden
Colombia	Guinee-Bissau	Mali	Rwanda	Zwitserland
Congo	H Haïti	Malta	S Senegal	
Costa Rica	Honduras	Marokko	Servië	
	Hongarije	Mauretanië	Sierra Leone	
			Slovenië	

Nederlandse bijdrage aan internationale projecten

Jaar	2003	2004	2005	2006	2007
Totaal aantallen van de bijdragen	14.531.910	17.376.398	26.258.564	28.891.467	25.807.410
Terug te vorderen	359.549	557.379	302.181	-	928.697
Totaal financiering	14.172.361	16.819.019	25.956.383	28.891.467	24.878.713
Wereldwijd	646.850	444.039	489.796	205.476	90.744
Afrika	1.191.702	712.622	4.054.079	4.976.279	2.454.082
Amerika	525.581	1.076.718	504.999	2.535.837	1.851.946
Azië	1.256.122	528.698	4.445.002	5.855.094	5.700.896
Europa	8.726.164	13.947.186	15.255.807	13.959.131	12.305.272
Midden-Oosten	1.825.942	109.756	1.206.700	1.359.650	2.475.773

Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) Migration for the benefit of all

IOM in Nederland zet zich in voor begeleiding van migranten van en naar Nederland, herintegratie in het land van herkomst, de tijdelijke uitzendingen van migranten in landen van herkomst, arbeidsmigratie, migratie en gezondheid en de bestrijding van mensenhandel.

Migranten kunnen een beroep doen op IOM voor:

- organiseren van tijdelijke uitzendingen voor migranten met ervaring die bijdraagt aan ontwikkeling in hun land van herkomst;
- ondersteuning bij vrijwillige terugkeer naar hun eigen land;
- raadgeving over vrijwillige terugkeer naar het herkomstland op diverse plaatsen in het land;
- organiseren van de reis als een migrant toestemming heeft zich te vestigen in een ander land;
- bemiddeling tot zelfstandig vertrek vanuit vreemdelingenbewaring;
- reisbegeleiding op Schiphol en vluchthavens in transit- en bestemmingslanden;
- herintegratieondersteuning in hun land van herkomst (geld en/of overige diensten);
- ontvangst en begeleiding van migranten die in het kader van gezinshereniging en uitgenodigde vluchtelingen naar Nederland komen.

De organisatie - met het hoofdkantoor in Geneve - is in 1951 opgericht en verenigt inmiddels 122 landen. Het kantoor in Nederland behoort tot een wereldwijd netwerk dat een gezamenlijke kennis op het gebied van migratie omzet in praktische programma's.

Teksten

Liesbeth van Dalen (Koopmans & van Dalen)
Medewerkers IOM Nederland
Eindreactie: Joost van der Aalst, Noortje Jansen, Marian Lenshoek

Ontwerp

VormVijf, Den Haag

Druk

Artoos, Rijswijk

Uitgegeven door:

IOM Nederland
Postbus 10796
2501 HT Den Haag
T 070 31 81 500
F 070 33 85 455
E missionthe Hague@iom.int
I www.iom-nederland.nl

© 2008 Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, bewaard in een retrieval systeem, of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

